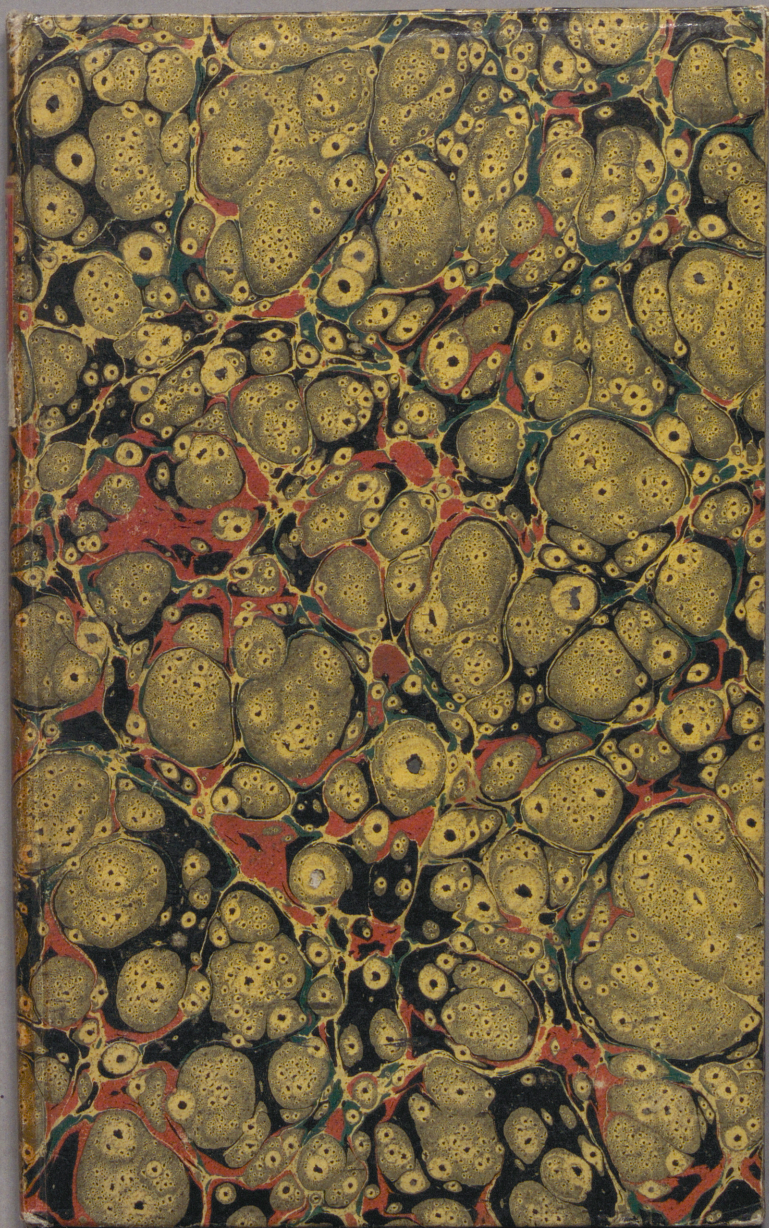

Gyldene regler att blifva rik och lycklig. : Öfversättning

Franklin, Benjamin,

78 G a Br.

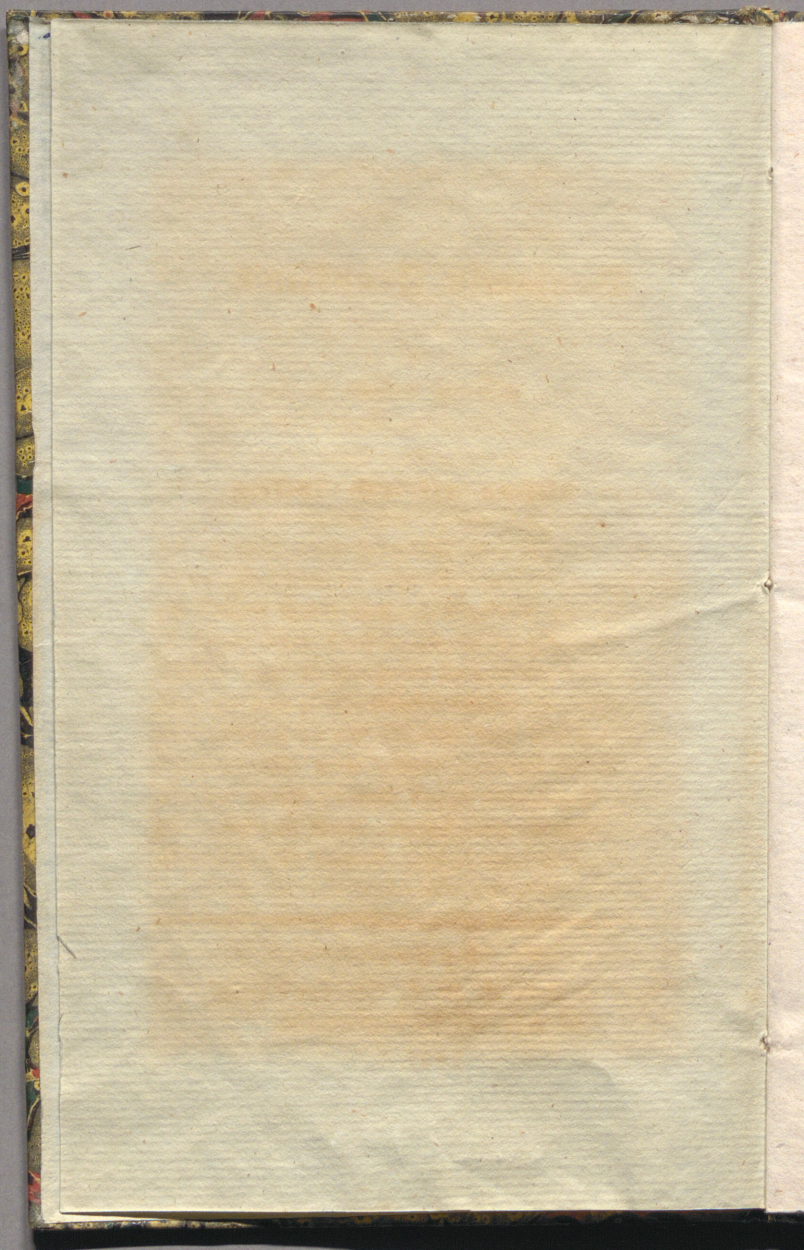
Uindan.

Ex. A

Uing. bild.

(Bog)

Lund 1837

Benjamin Franklin's

gyldene regler

att blifwa rik och lycklig.

Öfversättning.

Lund,

tryckt på Bokh. C. W. K. Gleerups förlag,
uti Berlingska Boktryckeriet,

1837.

Erkenntnis

der

Verhältnisse

der

Verhältnisse
der
Verhältnisse
1837

När en händelse kom jag för kort tid sedan till ett ställe, hwarest en mängd människor woro församlade wid en auction. Det war ännu något tidigt; man talade om de dåliga tiderne, och en af sällskapet wände sig till en gråhårig gubbe, som tycktes wara en wäl-mående man, med dessa ord: "Och hwad sägen I, fader Abraham, om tiderna? tror ni icke äfwen, att de dryga skatterne helt och hållet skola utsuga landet? Ty hur är det möjligt att utgöra dem? Hwad menen I, att man bör företaga sig?" Fader Abraham betänkte sig en stund och swarade: "mitt råd är kort och godt, och står till eder tjänst: ty ett ord är nog för den wise, men med ord jagar man icke katten i säcken, som gamle Richard säger." Sedan hela sällskapet förenat sig i den önskan, att få höra honom och samlat sig i en krets omkring honom: började han sålunda:

"Käre wänner och goda grannar! skatterna äro wisseligen ganska tunga, men hade wi ej andra än dem, som wi erlægga till Schwerteten, skulle wi ändå komma ut dermed. Men wi hafwa helt andra, som

äro långt mera tryckande. Vår lättja, t. ex., kostar oss dubbelt så mycket, som öfverheten får af oss, vår fåfånga tregångar och våra dårskaper fyra gånger så mycket. Från dessa utgifter kan ingen regent befria oss, hvarken till hälften eller till fulla beloppet; låtom oss emedertid följa goda råd, ty vi kunna då till en del blifva hjälpsamma, — Gud hjälper den, som hjälper sig sjelf — som gamle Richard säger i sin Almanach af år 1733.

Hvar och en regent, som för att befordra sin egen fördel tvunge folket att använda tionde delen af dess tid, skulle beskylldas för strånghet; och likväl beskattar lättjan de fleste bland oss långt högre. Räkna blott den tid I använden helt och hållet i sysslöshet, det är, med att göra intet, eller i förströelser, som gagna till intet, och I skolen finna, att jag har rätt. Sysslöshetensförkortar ofelbart vårt lif, emedan den försvagar oss. Lättjan, liksom rosten, tårer mera än arbetet. En nyckel, som stådse brukas är alltid blank, säger gamle Richard, och vidare: älskar du lifwet, så bortslösa ej tiden, ty den är det ämne hvaraf lifwet är gjordt. Huru mycken tid går ej förlorad, endast derigenom att vi sofwa längre än nödvändigt, utan att betänka, att den sofwande råfwen ej fångar några höns, och att vi komma att sofwa länge nog i grafwen. Är tiden det kostbaraste af allt, så är slö-

eri med tiden det största nöseri. Ty, som gamle Richard säger: förlorad tid kommer ej tillbaka; och hvad vi kalla tids nog är alltid försent. Wålan då! Låtom oss vara werksamma, medan vi ännu hafwa krafter. Lättjan gör allting tungt, fliten gör allting lätt. Den som stiger sent upp, måste arbeta hela dagen och skall ändå wid nattens inbrott knapt uppnå det försommade, men lättjan strider så långsamt framåt, att fattigdomen snart upphinner den. Skynda på ditt arbete att arbetet ej skall skynda på dig. Tidigt upp och tidigt i säng, gifwer menniskan hälsa, rikedom och wisheit, säger gamle Richard. Swartill gagnar det, att wånta på bättre tider? Förändren blott eder själwa, så förändra tiderna sig nog. Fliten behöfwer ej önska, säger gamle Richard. Den som lefwer af hoppet, swärfwar i fara att dö af hunger. Utan beswär får man intet. Jag hjälper mig fram med handarbete, ty jag har ej någon jord, och om jag än hade någon, så wore den hårdt beskattad. Gamle Richard anmärker mycket riktigt: den, som kan ett handtwerk, har ett kapital, och den, som har ett godt hufwud, har ett fördelaktigt och hedrande embete. Men man måste drifwa sitt handtwerk och bruka sitt hufwud, ty i annat fall förmår ingen att betala sina skatter. Den, som will arbeta finner alltid bröd.

Armod står utom slitig mans dörr, och om du
 mågfar ej komma innanför. Kronobetjeningen kommer ej heller öfwer hans trö-
 skel ty, sliten betalar skulden, då modlösheten
 föröklar den. Har du icke funnit någon skatt, har
 ingen rik någtinge gjort dig till sin arfwinge, desto
 bättre! Sliten är lyckans moder, Gud gifwer
 den slitige allt.

Då den late ännu i fången sig sträcker,
 Så bör du slitigt sköta dina åkrar och ångar
 Då bringar din såd dig både föda och pengar.

Arbeta i dag, ty du kan ej weta hwad,
 som hindrar dig i morgon. Ett "i dag" är
 mera wärdt än två "i morgon," säger gamle Ri-
 chard, äfwen som: uppskjut alldrig till morgon-
 dagen, hwad du kan göra i dag. Skulle du ej
 blygas, om du tjente hos en god herre och han fann
 dig syfvlös? Men är du nu din egen herre, blygs då
 öfwer dig sjelf, om du går syfvlös, ty du arbetar ju
 icke blott för dig sjelf, utan äfwen för ditt fädernes-
 land och din kung. Dag hurtigt fast på arbetet
 och betänk hwad gamle Richard säger: En fatt med
 handskar på fångar ingen rättan. Wisserligen
 är här mycket, att uträtta i werlden, och du har kan-
 ske af naturen fått spåda lemmar, men friskt mod till
 det första försöket, så går det med hwarje dag bättre.
 Tränger icke regnet slutligen genom mår-
 morn? Kan icke rättan med slit och tålmod sonder-
 gnaga ett kabeltdåg? Ofta förnyade hugg falla den star-

kaste ek! Jag tycker mig höra några af eder säga: Skall
 man då icke göra sig någon ledig dag? Jag svarar
 derpå, som gamle Richard: vill du hafwa ledighet,
 så anwänd din tid wäl, och förspill ej någon
 timma, ty du är ej säker emenda minut. Le-
 dighet är den tid, på hwilken man kan göra
 något nyttigt. Den slitige finner denna le-
 dighet, den late alldrig! Ty, som gamle Richard
 säger: ett glif fullt af ledighet och ett ledigt
 lif, är o twenne mycket olika saker. Många
 wilja wäl förwärfwa sitt uppehälle endast med sitt goda
 hustru, utan att arbeta, men de hinna sällan långt
 dermed. Arbete förskaffar deremot beqwäm-
 lighet, öfwerflöd och aktning. Fly förströ-
 elserna och ode skola följa dig. Den slitige
 spindel har en stor wäfs, sedan jag fått mig
 en ko och ett par får, önskar hwär man mig
 god morgon; ännmärker gamle Richard mycket riktigt.
 Men hells wa fliten gör ej ensamt allt till saken,
 wi måste äfwen vara öfstabiga, icke liknöjda, och o-
 ståmba, wi böra hells wa hafwa uppsigt öfwer våra an-
 gelligheter, och ej anförtro för mycket åt andra, ty,
 som gamle Richard säger: ett träd, som ofta om-
 planteras, och ett hushåll som ofta flyttar,
 träs wa ej så wäl, som de, hwilka blifwa på
 ett ställe. Att flytta tre gånger är lika så
 skadligt, som att lida öfdeswåd wån gång.
 Bemna icke din werkstads, så minnar den ej
 helbre dig. Will du hafwa en sak wäl utwät?

tab, så gå sjelfs i annat fall såndt en annan.

Skall plogen dig till wålstånd föra
 så får du dina lemmar röra,
 sjelf plogen eller piskan föra.

Herrens öga bringar mer tillsamman, än båda hans händer. Brist på uppsigt skadar mera, än brist på insigt. Den som ej wakar öfwer sina arbetare, lemna pungen öppen för dem. Mången har blifwit olycklig genom för stort förtroende till andra: i en ond werld gagnar misstroendet mera än förtroendet och gör den onda werlden slutligen god. Egen sorgfällighet bringar winst; ty, som gamle Richard säger: will du hafwa en trogen tjenare, som du kan lita på, så tjena dig sjelf. En obetydlig försummelse kan ofta åstadkomma stor skada. Af brist på ett hästsko som tapades hästskon, af brist på en hästsko störtade hästen, af brist på en häst gick mannen förlorad och föll i sina fienders händer, hwilket icke händt, om han i rättan tid sett efter, om hästkon war fast.

Nog, käre wänner, om sliten och uppmärksamheten i våra förrättningar. Med båda dessa saker måste äfwen måttligheten vara förenad. Den, som ej kan spara, lika så wäl som förtjena, han kan arbeta sig ihjäl, utan att esterlemna ett öre. På ekert bord gör ett magert testamente,

säger gamle Richard. Lätt kommen, lätt gån- gen, heter det om mången riksdaler, sedan våra qwine- nor hafwa glömt att sticka och sy för pratet wid kaffe- koppen, och wi män hafwa glömt spada och hammare för brånwin, punsch och spel.

Will du blifwa rik, så lär dig icke blott att förtjena, utan åfwen att spara, säger gamle Richard. Amerika kunde icke göra Span- nien rikt, ty Spaniens utgifter öfwerstego alltid dess inkomster.

Inskränkten er slösaaktighet, så behöf- wen är ej klaga öfwer hårda tider, tryc- kande skatter och dryga utgifter till hus- hållet; ty

Genom slöseri och spel, genom fruntimmer och win- Blifwer bristen stor, men behållningen fin.

För det, som en af dessa laster kosta, kunde du uppfostra twenne barn. I tron kanhända, att en sup brånwin, en kopp kaffe, ett glas punsch, litet bättre mat, något finare kläder, och nå- gon gång en lustresa, ej gör så mycket? Men kom ihåg hwad gamle Richard säger: många bäckar små, göra en stor å. Tag er i akt för små ut- gifter, en liten läcka sänker ett stort skepp. En kråsen gom leder till tiggarestafwen. Narren betalar råttene men klokt folk för- tårer dem.

I hafwen församlat eder här wid en auktion på allahanda köpmansgods och framwaror. Dessa saker

fallen I goda; men tagen eder i akt att de ej blifwa
 onda för er. I tänken att här blir godt köp, kan-
 hända gå de bort långt under sitt värde; men då I
 ej nödvändigt behöfwen dem betalen I dem i alla fall
 för dyrt. Tänken på det, som gamle Richard säger:
 Köp det som du icke behöfwer, och du skall
 sannerligen snart bli twungen, att sälja
 det du behöfwer. Genom att få godt pris har
 mången helt och hållet utarmat sig. Betänk
 dig alltid litet, innan du gör en god handel, ty för-
 delen deraf är ofta blott skenbar. Handeln kan bringa
 dig oändligt mera skada än winst, derigenom att den
 hindrar dig från dina göromål. O, det är en stor
 dårskap, att betala förargelsen dyrt, och
 likwål begås denna dårskap dagligen dags wid auktio-
 ner, emedan man icke tänker på almanackan. Den wi-
 se, säger gamle Richard, blir klof af andras
 olycka, narren knapt af sin egen. Jag kän-
 ner quinnor, som för en wacker bröstduk gerna skulle
 swälta och taga brödet från sina barn. Taft och
 atlas, sammet och siden, släcka ut elden
 på spiseln. Långt från att vara nödwändighets-
 artiklar höra de knappast till lifwets beqwämligheter,
 man önskar sig dem, blott emedan de falla i ögat. Så-
 ledes hafwa menniskornas konstlade behof blifwit större
 än deras naturliga, och således blifwer förnöget folk
 fattigt och måste taga på kredit hos dem, som de förut
 sågo öfwer arlarne, men som genom sparsamhet och
 slit bibehöllo sin förmögenhet. Deraf ser man tydligt,

som gamle Richard säger, att en bonde på benen är bättre än en herre på knäna. Mången, som klagat mest, har ärst en wacker förmodenhet, men han besinnade ej, på hwad fått han fått den och tänkte: solen står nu högt på himmelen, den skall alldrig gå ned. En så liten utgift af en sådan förmodenhet, som den jag har, är ej att akta, men, såsom den gamle Richard säger — den som beständigt hämtar ur mjölkunnan och ej åter fyller henne, kommer snart till botten, och då brunnen är tom, lär man först värdera watten. Det kunde de hafwa wist förut, om de följt hans råd. Käre wänner, wiljen I weta, hwad penningarne äro värda, så gå bort och lånen några. Den som går i borgen, går i forgen, säger gamle Richard. Och liksom går det dem, som låna sina penningar åt sådant folk och gerna önska få dem tillbaka. Den gamle Richard gifwer ett mycket godt råd, då han säger: den barnsliga smaken i grannlåten är en farlig dårskap. Se först efter din pung, innan du tillfredsställer dina nycker. Stoltheten är en liksom efterhängsen tiggare, som fattigdomen och desutom ännu djersware. Har du köpt ett wackert plagg, måste du köpa ännu tio andra, på det hela din klädsel må passa tillsammans; ty, som gamle Richard säger: det är lättare, att

motstå det första begäret, än tillfredsställa dem, som följa på detta. Den fattige, som efterapar den rike, är lika så löjlig, som grodan, som blåste sig upp, för att blifwa lika så stor som oren. Stora skepp kunna wåga sig ut på hafwet, under det båtar få hålla sig under land. Straffet följer merendels sådana dårskaper i hatarne. Den gamle Richard säger: den som har fåfånga till middagsmåltid, får förakt till aftenmåltid; eller: stoltheten spisar frukost med öfverflödet, middag med fattigdomen och qwållsmat med wanärän. Och hwartil gagnar slutligen den yttre glansen, för hwilken man wågar och lider så mycket? Den hwarken upprätthåller war hålsa eller fritager oss från skuldomen. Twertom uppväcker den afund och påskyndar wårt förderf, i stället för att upphöja wårt wärde.

Hwilken dårskap är det altså icke att göra skulder för sådana umbårliga sakers skull. Det är sant man behöfwer ej betala förr än om sex månader, och denna omständighet har kanske hitlockat mången af oss, som ej har en skilling på fickan. Det är wist mycket beqwämt, att köpa, utan att betala penningar, men betänk hwad det är, att sätta sig i skuld! I gifwen andra rätt öfwer eder frihet, och kunnen I icke betala på utsatt tid, så måsten I blygas, då I möten er kreditor. I ryssen då

I talen med honom och framstammen usla ursåger. Smärtygom akten I ej mera på edra löften eller eder egen skam utan wanhedren er genom grofwa och nedriga lögner. Ty lögnen är det andra steget på förderfwets bana, liksom Schuld är det första; lögnen sitter bak på sadeln hos Schulderna. En fri man borde kunna se alla menniskor i ansigtet; men fattigdomen beröfwar honom sjelskänsla och bygd. En tom säck kan ej stå rätt upp, säger gamle Richard. Hvad skullen I tänka om en furste eller en regering, som befällte eder, wid fängelsestraff, att klåda eder, som ståndspersoner? Skullen I ej säga, att I ären ett fritt folk; att I ägen rättighet att klåda er efter behag? Befallningen kränkte eder frihet; och en sådan regering wore tyrantisk; likwål underkasten I er sjelfwa ett sådant tyranni, då I sätter eder i Schuld för eder klådsel. Eder kreditor kan efter behag beröfwa eder friheten och sätta er på gällstugan, till dess I ären i stånd att betala. Då I avslutaden handeln, tänkten I kanhända ej på betalningen: men kreditorerne hafwa bättre minne, än debitorerna. Kreditorerne äro dagwåljare och gifwa noga akt på terminen och förfallotiden. Betalningsdagen kommer förr än I ännu tänkt derpå och I blifwen kräfda, innan I ännu gjort anstalt, att betala. Eller hafwen I äfwen tänkt derpå, så skall likwål den i början för så lång ansedda tiden förekomma eder fruktansvärdt fort, och den skall synas eder, som om den ej blott hade wingar på Schuldrorne, utan äfwen på fötterne. Fastan är fort för den, som har skulder att betala till Påsk. Kanste tycken I, att Edra omständigheter nu äro så goda, att I utan skada kunnen begå en liten dårskap; men

Morgonrodnaden glänser ej ända till qvällen

Spara dertför i tide för ålberdom och nöd.

Förtjensten kan wara af kort waraktighet; men utgifterna äro säkra och wara så länge wi lefwa. Man

Kan lättare bygga två spisar, än alltid hålla eld på den ena. Lagg dig heldre utan qvällsmat, än att stå upp med skuld. För tjena så mycket som du kan, och håll fast på det, som du förwärfwat. Det är den ägta hemligheten, att förwandla bly till guld. Och hafwen I funnit denna wisshetssten, skolen I ej mera klaga öfwer dyra tider och tryckande skatter.

Så, mina wänner, lyda förnuftets och Flokhetens lärdomar. Men likwäl måsten I ej förlita er endast på er flit, eber sparsamhet och Flokhet. Så goda de än äro, skola de likwäl litet gagna eber utan Guds Wälsignelse. Bedjen derföre ödmjukt om denna wälsignelse, och waren ej hårdhertade emot dem, som sakna den, utan bringen honom tröst och hjelp. Betänken att Job led och likwäl blef han sedan wälsignad.

Slutligen: Erfarenheten är en dyr läromästare, men den är den ende, af hwilken narrar wilja lära något. Ty der, hwarest rådet förgåfwes klappar, är dörren tillfluten för hjelpen. Den, som ej will låta råda sig, kan ej heller hjelpas: säger gamle Richard, och den som ej will höra måste känna.

Så slöt den gamle mannen sitt tal. Folket hörde på honom med uppmärksamhet och gillade hans wisa lärdommar, men gjorde på ögonblicket det motsatta, såsom wanligen händer. Auktionen började och de fleste köpte utan förnuft och beräkning.

Gamle Richards Tillägg.

Jag märkte wäl, att den gode mannen flitigt studerat mina almanackor och nog äfwertänkt hwad jag

i fem och tjugo år låtit trycka i det ämnet. Ut mitt namn så ofta återupprepas, kan wäl många finna tråkigt; men min fåfånga smickrades berigenom, ehuru jag måste tillstå att icke tiondebelen af den mig tillfriskna wisdomen war min egen, och att jag blott samlat några ar på det sunnda förnuftets åker wid alla tillfällen och hos alla nationer. Jag för min del beslöt emedlertid, att ej låta detta echo obemärkt bortljuda; och ehuru jag förut tänkt köpa mig tyg till en ny rock, så gick jag likwäl min wäg med den föresats, att bruka den gamla ännu längre. Om du käre läsare, kan öfvertala dig till desamma, så winner du derpå lika mycket, som din

tjenstwillige
Richard Saunders.

Bihang.

Ett medel att fylla hela werldens pung.

I våra dagar, då man så allmänt klagar öfwer att penningarne äro så sällsynta, måste folk, som äro i behof deraf, med dubbel tacksamhet emottaga ett råd, som wisar sättet, huru de skola fylla sin pung. Jag will göra dem bekanta med den äkta hemligheten, att samla pengar — med den säkraste wäg att fylla tomma fickor och alltid behålla dem fulla. Twenne enkla reglor, hwilka likwäl noga måste följas, utgöra konsten.

1:o Wälj redlighet och werksamhet till ditt beständiga sällskap; och

2:o Gif en Filling mindre ut, än din rena winst belöper sig till.

Då börjar din tömda pung, att utwidga sig och du klagar aldrig mer öfwer brist. Ingen kreditor kräfwer dig, ingen brist trycker dig, ingen hunger eller nakenhet plågar dig. Hela himmelen skiner klarare öfwer dig och glädjen framskymtar ur hwarje wrå i ditt hjerta. Soga sorgens bleka spöken utur din själ och les oberoende. Då är du en man, och behöfwer ej gömma ditt ansigte, då den rike närmar sig, eller kånna det obehä-

get att i dina ögon synas liten; då lyckans söner pråla bredvid dig: ty oafhångighet med liten eller stor rikedom sätter dig i bredd med den stoltaste riddare af Gyl-lene Skinnen. O, så war då wis! och låt werksamheten gå med dig om morgonen och ledsaga dig ända tills natten kallar dig till hwila. Låt redlighet wara liksom din själs ände och glöm aldrig, att hafwa en Skilling öfwer, sedan alla dina utgifter äro räknade och betalda: då skall du uppnå det högsta mål af jordisk lyckalighet, och oafhångigheten blifwer din sköld och ditt harnesk, din hjälm och din krona; då går din själ med hufvudet i wädret och bugar sig ej för skurken i silke, derföre att denne åger skatter; då nödgas du ej knyta din näsve i fickan, emedan den hand, som hotar, bär en diamant-ring.

Godt Råd till en ung Man.

(Till följd af din önskan, nedskrifwer jag följande regler, som hafwa warit mig nyttiga, och hwilkas efterföljande äfwen kan blifwa af nytta för dig.)

Betänk att tid äfwen är penningar. Den, som kan förtjena två riksdaler på en dag, men spatsjerar eller sitter inhlöds halfwa dagen, kan han, äfwen om han på spatserturen eller under sin owerksamhet blott utgifwit en tolf Skilling, ej anse detta för sin enda utgift. Nej, han har i hellska werket utgifwit En riksdaler och tolf Skilling, eller rättare sagt, bortkastat dem.

Betänk att credit äfwen är penningar. Om någon låter sina penningar stå hos mig efter betalningsterminens slut, så skänker han mig räntan, eller så mycket, som jag under denna tid kan förtjena med dem. Detta kan stiga till en ansenlig summa, om någon har widsträckt credit och wet att begagna sig rätt af den.

Betänk, att penningarne enligt sin natur föröka sig hastigt och mycket. Penningar söda penningar och denna unga frugt är straxt frugtbar och så går det beständigt. Ju större summan är, desto mera ökar den sig wid hwarje omsättning, så att winsten beständigt stiger hastigare. Den som slagtar en sugga, dödar äfwen des

nygel intill tusende led. Den som bortslösar en dukat bortslösar i och med det samma allt det, som han kunnat förtjena med den; **Kanske hela runnor guld.**

Betänk att 100 Riksdaler om året ej utgör mera än 13 Skillingar och några rundstycken om dagen. Med denna lilla summa (som helt oförmärkt förloras antingen i tid eller onyttiga utgifter) kan en man med credit beständigt utöfwa egande rätten till 1000 Riksdaler. Ett sådant kapital, hastigt omsatt af en verksam man, gifwer en anseelig winst.

Kom ihåg ordspråket: **En god betalare är herre öfwer andras pung.** Den som är känd som nogga och punktlig betalare, har då han behöfwer det, alltid så många penningar till sin disposition, som hans wänner kunna undwara. Detta är ofta af största nytta. Näst verksamhet och sparsamhet bidrager intet i werlden mera till att upphjelpa en ung man, än noggrannhet och redlighet. Behåll derföre aldrig lånta penningar en timma öfwer den bestämde tiden, såwida du ej will att din wäns pung, för alltid skall bli tillsluten för dig.

De minsta småsaker, som hafwa inflytande på en mans credit böra iakttagas. Ljudet af din hammare klockan fem om morgonen eller klockan nio om aftonen, gör, att din kreditor, som hör det, har tålamod i sex månader till. Men hör han din röst på spelhus, eller ser han dig på wårdshus, så kräfwer han sina penningar af dig nästa dag och preparar dem af dig af fruktan, att annars förlora dem i concursen.

Den som betalar punktligt, bewisar desutom, att han tänker på sina skulder. Det skaffar dig anseende af en estertänksam och ansedd man och ökar din credit.

Wakta dig att anse för din egendom allt hvad du har under händer, och att inwätta ditt hushåll dereserter. Många menniskor, som hafwa credit, falla i denna willfarelse. Men, för att förekomma detta, bör du en lång tid hålla en noggran räkenskap öfwer dina inkomster och utgifter. Gör du dig i början beswår med, att skrifa upp småsaker, skall det hafwa den goda werkan, att du blir öfwerlygad om, huru helt små och obetydli-

ga utgifter, på ett obegripligt sätt, löpa upp till stora summor, och du skall se hwad som på denna tid kunnat sparas och hwad som utan obegrämlighet framdeles kan besparas.

Kortligen, wägen till rikedom är, då du blott will lika jenn, som wägen till torget; det beror mest på dessa twenne ting: **werksamhet och sparsamhet**; d. w. s.: lösa ej med tid eller penningar, men begagna båda på bästa sätt. Utan werksamhet och sparsamhet kan du ej komma ut med något, men med dem kan du uträtta allt. Den, som förwårswar allt det som han med åra kan förwårswa och (nödvändiga utgifter frånräknade) behåller allt, som han förtjenar, blir säkert rik — så framt han, som regerar werlden och som hwar och en bör bedja om wålsignelse för sin ärliga flit, icke efter sin wisa försyn beslutat annorlunda.

B. S.

Tre små hufstaslor

Öfwer användandet och besparingen af tid och penningar.

De fåta samwån, som äga rum i stora och små städer, ske wanligtwis, så framt man ej will dömma allt för hårdt, mera af lätt sinnighet än af öfwerläggning. Den öf medfödda höjelsen för nöjen, ett falskt begrepp om åra, mannens gränslösa eftergiftwenhet o. s. w. gifwa anledning till utgifter, som förorsaka brist i lastan, icke så mycket genom storleken af hwarje särskilt utgift, som genom des oftare förnyande. Mången husmoder skulle säkert ej göra en utgift, som oftast härleder sig från brist på riktig beräkning, så framt hon kunde öfwerse, huru högt en bestäm diten daglig utgift belöper sig till wid årets slut. Fliten i hela hushållningen skulle öfwen befrämjas, derigenom, att man såg till, huru mycket en knapt märkbar summa belöper sig på året. Följande tabell skall lätt öfwerlyga harom.

Då man dagligen
utgifwer

R:dr.	Füll.
	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25
	26
	27
	28
	29
	30
	31
	32
	33
	34
	35

I.
Beldper det sig i
månaden eller 30
dagar till:

R:dr.	Füll.
	30
1	12
1	42
2	24
3	6
3	36
4	18
5	—
5	30
6	12
6	42
7	24
8	6
8	36
9	18
10	—
10	30
11	12
11	42
12	24
13	6
13	36
14	18
15	—
15	30
16	12
16	42
17	24
18	6
18	36
19	18
20	—
20	30
21	12
21	42

Och årligen.

R:dr.	Füll.
7	29
15	10
22	39
30	20
38	1
45	30
53	11
60	40
68	21
76	2
83	31
91	12
98	41
106	22
114	3
121	32
129	13
136	42
144	23
152	4
159	33
167	14
174	43
182	24
190	5
197	34
205	15
212	44
220	25
228	6
235	35
243	16
250	45
258	26
266	7

Då man dagligen utgifver		Belöper det sig i månaden eller 30 dagar.		Och årligen.	
R:dr.	Skil.	R:dr.	Skil.	R:dr.	Skil.
	36	22	24	273	36
	37	23	6	281	17
	38	23	36	288	46
	39	24	18	296	27
	40	25	—	304	8
	41	25	30	311	37
	42	26	12	319	18
	43	26	42	326	47
	44	27	24	334	28
	45	28	6	342	9
	46	28	36	349	38
	47	29	18	357	19
I	—	30	—	365	—

II.

Huru mycket kan man dagligen utgifwa, då man årligen har 25, 50, 100, 200 Riksdaler o. s. w. så att inkomsterne räcka till?

Då man har en årlig inkomst af	Kan man dagligen utgifwa		Och behåller dagligen tillbaka		
R:dr.	R:dr.	Skil.	r.	Skil.	r.
25	—	3	4	—	—
50	—	6	8	—	—
60	—	7	—	1	—
70	—	8	—	1	4
80	—	9	—	1	8
90	—	10	—	2	—
100	—	11	—	2	4
150	—	16	—	4	—
200	—	21	—	5	8
250	—	26	—	7	4
300	—	31	—	9	—
350	—	36	—	10	8
400	I	—	—	5	4

Då man har en årlig inkomst af	Kan man dagli- gen utgifwa			Och behåller dagli- gen tillbaka	
	R:dr.	Rd:r	Skil.	r	Skil.
450	1	6	—	6	—
500	1	12	—	6	8
550	1	18	—	7	4
600	1	24	—	8	—
650	1	30	—	8	8
700	1	36	—	9	4
750	1	42	—	10	—
800	2	—	—	10	8
850	2	12	—	5	4
900	2	18	—	6	—
950	2	24	—	6	8
1000	2	30	—	7	4
1100	3	—	—	2	8
1200	3	12	—	4	—
1300	3	24	—	5	4
1400	3	36	—	6	8
1500	4	—	—	8	—
1600	4	16	—	5	4
1700	4	32	—	2	8
1800	4	44	—	4	—
1900	5	8	—	5	4
2000	5	24	—	2	8
2100	5	36	—	4	—
2200	6	—	—	5	4
2300	6	12	—	6	8
2400	6	24	—	8	—
2500	6	36	—	9	4
2600	7	—	—	10	8
2700	7	20	—	4	—
2800	7	32	—	5	4
2900	8	—	—	2	8
3000	8	12	—	4	—
3500	9	32	—	2	8
4000	11	—	—	5	4
4500	12	18	—	6	—
5000	13	36	—	6	8

III.

Förlusten af tid är af ännu större wigt, än förlusten af penningar; ty genom ett riktigt begagnande af tiden kan penningeförlusten ofta ersättas. Det är knappt troligt, med hwilken wårdslöshet somliga menniskor umgås med tiden. Blott ett enda exempel till widare behjertande. På ett universitet tillbragte en student en timma hwarje morgon, med att binda sin halsduk, göra sitt pipskafv rent och polera sitt piphufvud. Detta belopp sig i de tre år han uppehöll sig wid universitetet, till 1095 timmar. Men hwad för dagar och timmar? Dagar och timmar, i hwilka ingen natt eller sömn egde rum, på hwilka han ej satt wid bordet och pratade, på hwilka kroppen icke sträcktes eller gjordes duglig till arbetes dagar och timmar, på hwilka tiden war helt och hållet hans egen.

Hade denne unge man på dessa 1095 timmar, icke funnat lära Engelska språket, och göra sig bekant med första grunderne i Mathematiken och Naturwettenskapen? Sålunda hade hela den goda tiden warit använd nyttigare. Det är säkert icke öfwerflödigt, att bifoga följande tabell.

Den som dagligen förlorar		på 3 år		eller på 50 år.	
Tim.	Min.	Tim.	Min.	Tim.	Min.
	1	18	15	304	10
	10	182	30	3041	40
	20	365	—	6083	20
	30	547	30	9125	—
	40	730	—	12166	40
	50	912	30	15208	20

Den som dagligen förlorar		på 3 år		eller på 50 år.	
Tim.	Min.	Tim.	Min.	Tim.	Min.
1	—	1095	—	18250	—
2	—	2490	—	36500	—
3	—	3285	—	54750	—
4	—	4380	—	73000	—
5	—	5475	—	91250	—

Desa timmar äro med uppsåt icke reducerade till dagar och år för att ej gifwa anledning till den falska föreställningen, att dessa dagar och timmar woro wantliga dygn, afwerlande med sömn och wakande. Här menas endast en tid, som kunde varit använd efter behag till hwilken nyttig förrättning som helst.

Swiſel-pipan.

En sannfärdig historia.

Jag war en goſe på mitt ſtunde år, då mina ſlägtingar på en helgedag, fyllde mina fickor med löspenningar. Straxt ſtyndade jag till en krambod, hwar-est allahanda leſaker funnos till ſalu, och förtjuſt af ljudet af en hwifel-pipa, ſom jag ſåg i händerna på en förbigående goſe, gaf jag honom genast hela min ſkatt för den. Derpå gief jag hem igen och, glad öfwer min hwifel-pipa, lopp jag hwiflande genom hela huſet, till ſtor förargelſe för alla de öfriga. Då mina bröder och ſystrar erforo min handel, föräkrade de mig, att jag gifwit fyra gånger ſå mycket för den, ſom den war wärd, omhände, huru många ſköna ſaker jag kunnat köpa för de öfrige penningarne och utſkrattade mig ſå länge för min dårſkap, att jag gret af förargelſe. Angren gjorde mig mera förargelſe, än hwifel-pipan giort mig glädje.

Sedan har denna händelſe emedlertid blifwit mycket nyttig för mig, emedan den efterlemnade ett waraktigt intryck i min ſjäl, ſå att jag ofta, då jag lände mig freſtad att köpa något onyttigt, ſade till mig ſjelf: gif ej för mycket för pipan; och derigenom ſparade jag mina penningar.

Då jag blef stor och kom ut i werlden, trodde jag mig ofta träffa menniskor, som gäfwor förmycket för hwiselpipor.

Såg jag en menniska, som ångsligt sträfwade efter hofgunst och för att erhålla den, uppoffrade sin tid i de storas förmak, och förlorade sitt lugn, sin frihet och dygd, ja, kanske sina wänner, sade jag till mig sjelf: denne man gifwer allt förmycket för en hwisels-pipa.

Såg jag en annan, sträfwade efter folkgunst, och oupphörligt inlåta sig i politiska samtal, men för deras skull glömma sina egna göromål och ruineras, sade jag: han betalar sannerligen förmycket för en pipa.

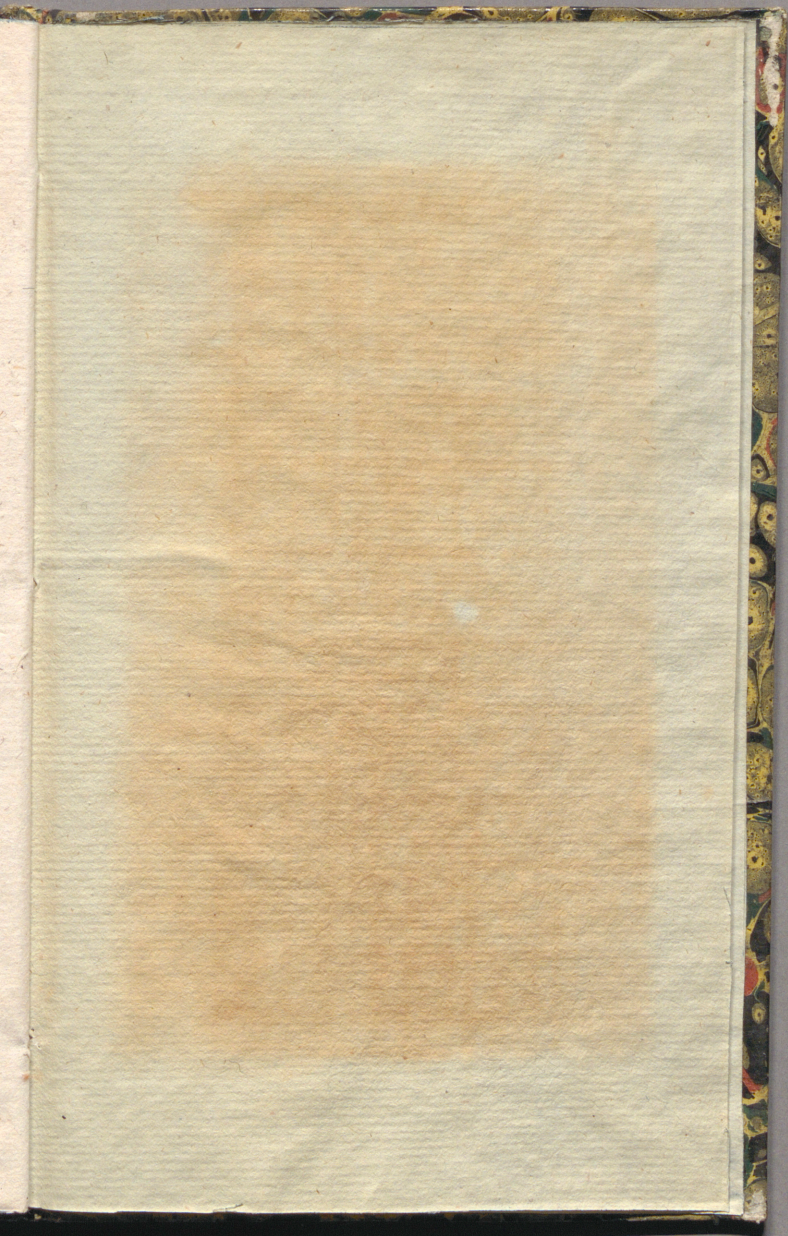
Dräffade jag en girigbuk, som nekade sig sjelf hwarje beqwämlichkeit i lifwet, glädjen att göra godt emot andra, en som helt och hållet affade sig sina medborgares aktning, och uppoffrade wänskapens glädje för begäret att hupa skatter på skatter, sade jag: fattige man, du betalar i sanning förmycket för en hwisels-pipa.

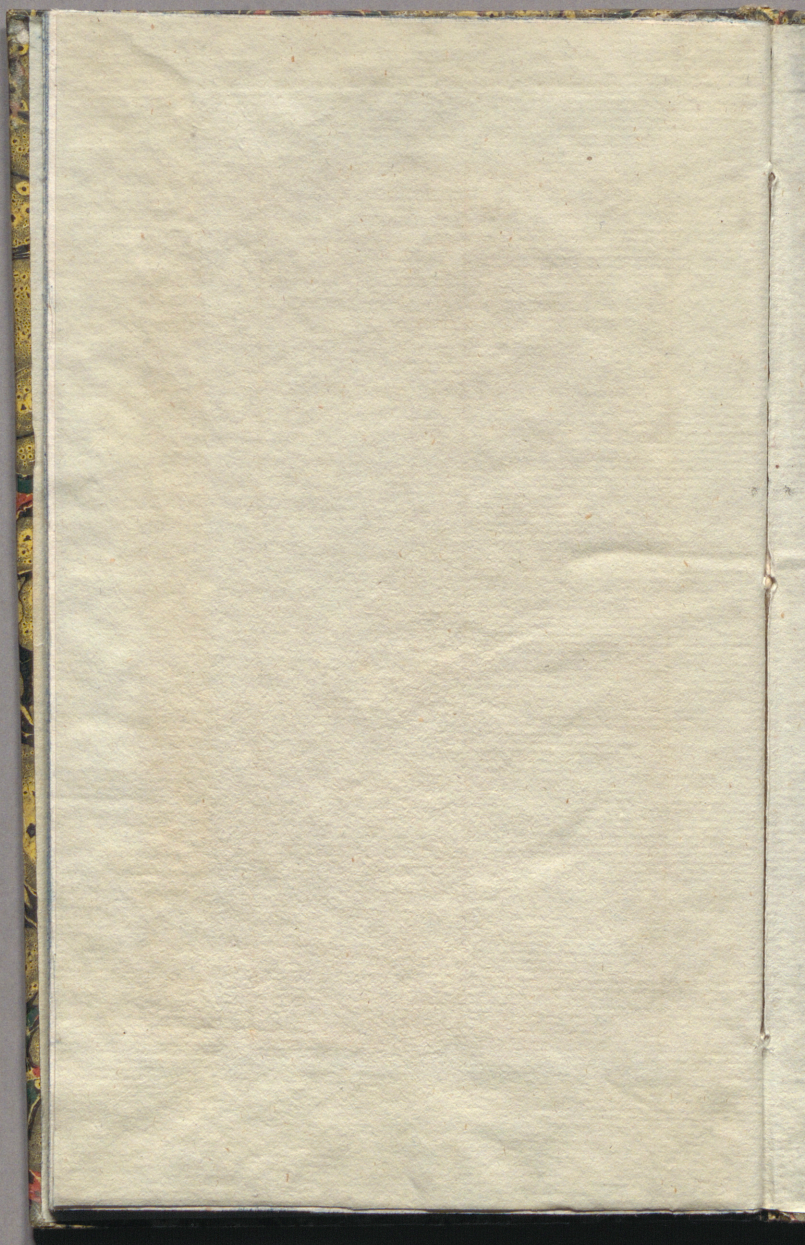
Wotte jag en wällustig, som uraktlåt hwarje medel till förbättring af sin själ och bortslösade sin förmodgenhet, samt förstörde sin hälsa, för att tillfredsställa sina begär, sade jag: du wilsförda menniska, du bereder dig sorg i stället för glädje: du gifwer förmycket för en hwisels-pipa.

Såg jag en man, som för wackra kläder, möbler och equipager gjorde utgifter öfwer sina tillgångar och således satte sig i skuld och slutade sitt lif på gäldstugan, sade jag: ack, han har betalt en hwisels-pipa dyrt, mycket dyrt!

Såg jag en wacker och älskwärd flicka gifta sig med en elak och ohyssad man, sade jag: hwilken skada, att hon gifwer så mycket för en hwisels-pipa!

Kortligen, jag trodde mig märka, att menniskorne sjelfwa äro orsaken till största delen af sina olyckor derigenom att de illa bedömma sakernas värde och således alltid gifwa förmycket för en hwisels-pipa.

1
Island. Anna. H.

